

Tilvísanir barna með erlendan bakgrunn á Ráðgjafar- og greiningarstöð - *Niðurstöður rannsóknar* -

Helen M. Frigge, Geðheilsumiðstöð barna
Emilía Guðmundsdóttir, Ráðgjafar- og greiningarstöð

Vorráðstefna RGR, 8. maí 2025

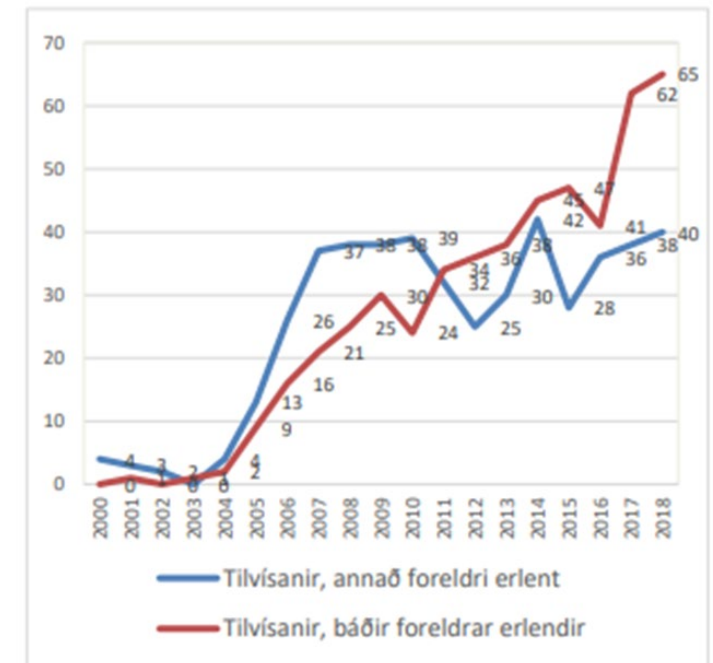
Ráðgjafar- og
greiningarstöð

Aðdragandi

Hlutverk Ráðgjafar- og greiningarstöðvar er að tryggja að börn með alvarlegar þroskaskerðingar sem leitt geta til fötlunar síðar á ævinni fái greiningu, ráðgjöf og önnur úrræði sem bæta lífsgæði þeirra.

- Gífurleg aukning á fjölda barna með erlendan bakgrunn vísað á RGR
- Verkefnahópur á vegum Þroskahjálpar 2018-2019
- Rannsóknarstyrkur úr Þróunarsjóði innflytjendamála 2019
- Samstarf við Fjölmenningssetur við undirbúning
- Rannsóknarsamstarf við HÍ
 - Meistaraverkefni: Kolbrún Björk Jensínudóttir 2021 og Helen Marie Frigge 2022
 - Grein í ritrýni hjá alþjóðlegu tímariti 2024-2025: Emilía Guðmundsdóttir, Helen Marie Frigge, Evald Sæmundsen, Kolbrún Björk Jensínudóttir og Urður Njarðvík

Mynd 6. Fjöldi barna af erlendum uppruna eftir tilvísunarárum.

Fræðilegur bakgrunnur

- Vaxandi fólksflutningar – huga þarf að áhrifum á velferð barna
- Ýmsar erlendar rannsóknir hafa sýnt tengsl við taugaproskaraskanir
 - Evrópa
 - Einhverfa
- Lítið vitað um orsakir mögulegra tengsla – margir og flóknir áhrifaþættir – niðurstöðum ber ekki alltaf saman
- Fáar íslenskar rannsóknir

Rannsóknarspurningar

1. Er munur á tíðni tilvísana barna með erlendan og íslenskan bakgrunn á RGR?
2. Er munur á tíðni greininga sem þau fá í kjölfar tilvísunar á RGR eftir bakgrunni þeirra?
 - ICD-10 greiningar : Einhverfa (ASD), þroskahömlun (ID), CP hreyfihömlun og tal-/málproskaraskanir (SLD)

Aðferð

Afturvirk gagnarannsókn (e. *retrospective data study*)

- Gagnagrunnur RGR
- 5 ára tímabil (2014-2018)
- Nýjar tilvísanir á tímabilinu $N = 1367$
- Bakgrunnur flokkaður í samræmi við flokkun Hagstofu Íslands
- Fjöldatölur fyrir hvert ár sóttar frá Hagstofu Íslands
- Upplýsingar um gildandi ICD-10 greiningar safnað í lok mars 2021

Úrvinnsla:

Hlutföll reiknuð út frá þýðistölum (sótt frá Hagstofu Íslands)
Tvíhliða z-próf, $p < 0,0009$ (bonferroni leiðrétting)

Um tilvísunarhópin í heild ($N=1,367$)

Kyn

Drengir 72,3%
($n=989$)

Stúlkur 27,7%
($n=378$)

Aldur ($M=5,88$)

0-5 ára 69,1%
($n=945$)

6-17 ára 30,9%
($n=422$)

Búseta

Höfuðborgarsvæði
60,3%

Suðurland/Reykjanes
17,9%

Vesturland/Vestfirðir
8,0%

Norðurland
7,9%

Austurland
5,8%

Bakgrunnur barnanna ($N=1,367$)

Íslenskur
68,4% ($n=935$)

Báðir
foreldrar
íslenskir

Erlendur
31,6% ($n=432$)

Innflytjandi, 1.
kynslóð
5,6% ($n=77$)

Innflytjandi, 2.
kynslóð
14,2% ($n=194$)

Fætt erl, annað
foreldri fætt erl
1,9% ($n=26$)

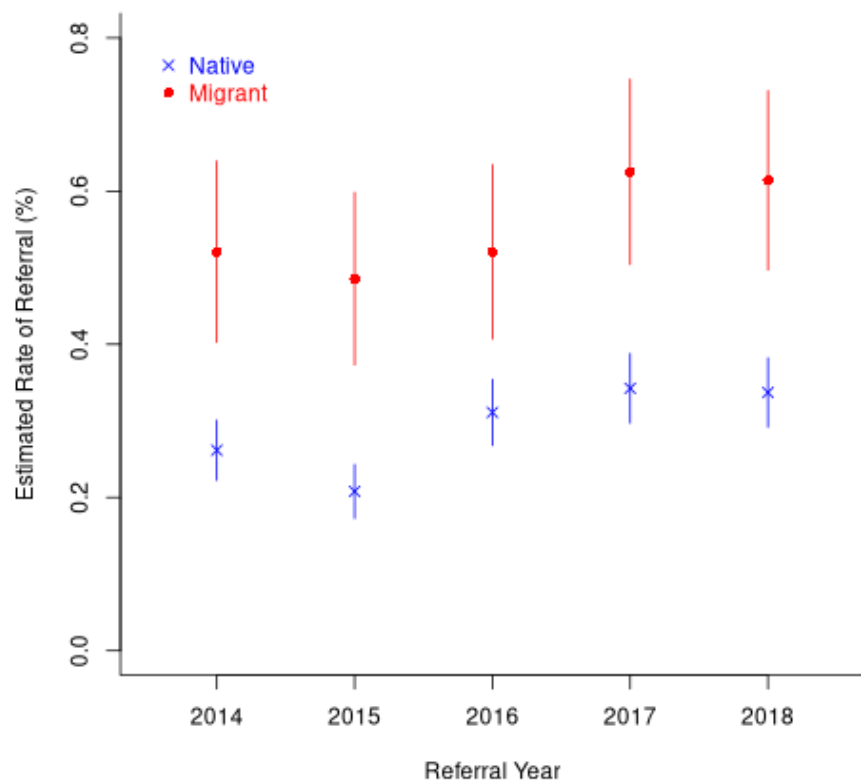
Fætt Ísl, annað
foreldri fætt erl
9,9% ($n=135$)

Upprunaland foreldra

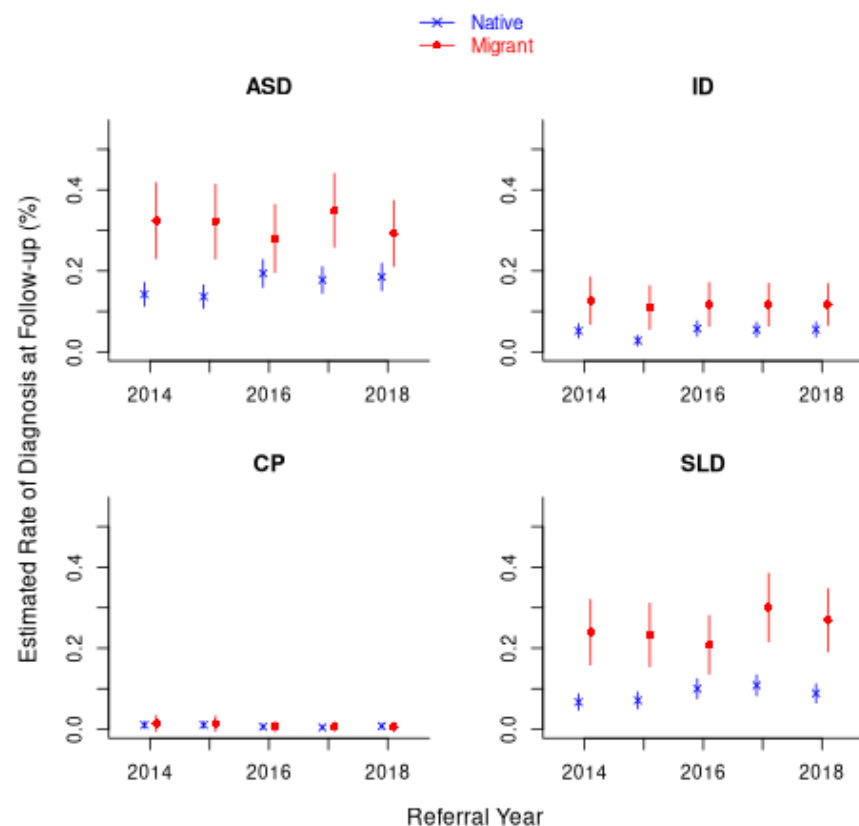
Mæður			Feður		
Land	Fjöldi	%	Land	Fjöldi	%
Ísland	991	72,5	Ísland	1029	75,3
Pólland	226	8,5	Pólland	113	8,3
Filippseyjar	36	2,6	Litáen	19	1,4
Litáen	23	1,7	Filippseyjar	18	1,3
Taíland	23	1,7	Víetnam	15	1,1
Víetnam	17	1,2	Bandaríkin	10	0,7
Annað/óþekkt	161	11,8	Annað/óþekkt	163	11,9

Niðurstöður - Tilvísanir

- Erlendur bakgrunnur → hærri tíðni tilvísana öll fimm árin
- Þetta á sérstaklega við um
 - Innflytjendur af 2. kynslóð
 - Yngri börnin, 0-5 ára

Niðurstöður - Greiningar

- Börn með erlendan bakgrunn greindust oftár:
 - á einhverfurófi í þremur árgöngum tilvísana
 - með þroskahömlun í einum árgangi tilvísana
 - með tal-/málþroskaraskanir í öllum fimm árgöngum tilvísana

Umræður

Hugsanlegir áhrifabættir

- Raunverulega hærri tíðni?
- Málfærni?
- Sanngirni þroskaprófunar á íslensku (vitsmunabroskapróf, málþroskapróf o.s.frv)?
- Lægri þröskuldur fyrir tilvísun?

Frekari rannsóknir

- Hlutverk mál- og íslenskufærni
- ASD+ID vs. ASD-ID
- Fleiri úrtaksár
- Hvað með börn sem er vísað á aðrar stofnanir (GMB/BUGL)?

Ályktanir

- Kerfið virðist standa sig í að finna börn með erlendan bakgrunn sem þurfa aðstoð og koma þeim í greiningarferli
- Mikil eftirspurn eftir þjónustu RGR við börn með erlendan bakgrunn (sérstaklega unga innflytjendur af 2. kynslóð)
- Vísbendingar um að hluti þeirra falli utan markhópa RGR (hærri tíðni tilvísana en ekki samsvarandi hærri tíðni greininga)
- Börn með erlendan bakgrunn skera sig þó úr með hærri tíðni tal-/málprosakaröskana